

Johanneksen evankeliumin selitys 47
 Joh. 16:16-33

Murheesta iloon

Olemme tässä Johanneksen evankeliumin selityksessä käsittelemässä Jeesuksen jäähyväispuhetta, jonka hän piti opetuslapsilleen viimeisellä ateriallaan heidän kanssaan. Viime kerralla käsitelimme kohtaa, jossa Jeesus lupasi opetuslapsilleen Pyhän Hengen. Hän olisi heidän Puolustajansa ja opettaisi maailmassa ainakin kolmea asiaa:

- 1) sitä, kuinka epäuskoisuus Jeesuksen suhteen merkitsee synnin valtaan jäämistä
- 2) sitä, miten Jeesuksen kuolema, ylösnousemus ja taivaaseen astuminen vanhurskauttavat ihmisiä eli tekevät heistä Jumalalle kelpaavia
- 3) sitä, miten em. asiat tuomitsevat perkeleen ja murtavat hänen valtansa ihmiskuntaan.

Tämän jälkeen Jeesus alkaa puhua siitä, kuinka opetuslapset tulevat kokemaan sekä syvää murhetta että syvää iloa. Tekstimme jatkuu Johanneksen evankeliumin luvusta 16 jakeesta 16. Siinä Jeesus sanoi:

Ei ymmärrä

Vielä vähän aikaa, ettekä te näe minua, taas vähän aikaa, ja te näette minut jälleen." Jotkut opetuslapsista kyselivät toisiltaan: "Mitä hän oikein tarkoittaa sanoessaan: 'Vielä vähän aikaa, ettekä te näe minua, taas vähän aikaa, ja te näette minut jälleen'? Ja mitä hän tarkoittaa, kun sanoo menevänsä Isän luo?" "Miksi hän puhuu vähästä ajasta?" he ihmettelivät. "Ei hänen puhettaan ymmärrä." (Joh. 16:16-18)

Jeesus tarkoitti sitä, että kuolemansa jälkeen hänet haudattaisiin. Mutta vähän ajan perästä hän nousisi kuolleista ja näyttäytyisi opetuslapsilleen.

Opetuslapset eivät tätä ymmärtäneet vaan alkoivat, ilmeisesti keskenään, mutista että ”eihän tuota ymmärrä”.

Jeesus huomasi, että heidän teki mieli kysyä häneltä. Hän sanoi heille: "Sekö teitä askarruttaa, että sanoin: 'Vielä vähän aikaa, ettekä te näe minua, taas vähän aikaa, ja te näette minut jälleen'? Totisesti, totisesti: te saatte itkeä ja valittaa, mutta maailma iloitsee. Te joudutte murehtimaan, mutta tuskanne muuttuu iloksi. Nainen, joka synnyttää, tuntee tuskaa, kun hänen hetkensä koittaa. Mutta kun lapsi on syntynyt, äiti ei enää muista kipujaan vaan iloitsee siitä, että ihminen on syntynyt maailmaan. Tekin tunnetaan nyt tuskaa, mutta minä näen teidät vielä uudelleen, ja silloin teidän

sydämenne täyttää ilo, jota ei kukaan voi teiltä riistää. Sinä päivänä te ette kysy minulta mitään (Joh. 16:19-23).

Jeesus ei vastannut suoraan opetuslapsia eniten askarruttaneeseen asiaan eli siihen, mitä hänen sanansa ”vähän aikaa” oikein tarkoittivat.

Olisiko tämä yleensäkin Jumalan toimintatapa? Että hän ei välttämättä vastaa meille silloin kun haluamme? Että hän pitää aikataulunsa suvereenisti omissa käsissään eikä välitä paljastaa meille niitä?

Minusta vähän tuntuu, että asia on juuri näin.

Murhe ja ilo

Aikataulun sijasta Jeesus tarttui jäähyväispuheessaan syvällisempään asiaan: opetuslapsia painavaan huoleen ja murheeseen siitä, että Jeesus menisi pois ja että he joutuisivat vainotuiksi. Sehän se oli se pääpointsi, joka kalvoi heidän sieluaan ja henkeään.

Ja siihen Jeesus tarttui, lohduttaen. Hän ei kuitenkaan lohduttanut keveästi, vaan totesi: ” Totisesti, totisesti: te saatte itkeä ja valittaa. Te joudutte murehtimaan.”

Tässä kohdassa voi sanoa vanhan fraasin sanoin: ”Näin on myös meidän hengellisessä elämässämme.” Jumala tietää ja sallii, että me joudumme itkemään ja valittamaan ja murehtimaan. Eikä se koske pelkästään hengellistä elämää, vaan koko elämää. Jumala sallii syvän murheen kohdata omiaan, eikä ota sitä pois.

Kaikkein pahinta on ehkä se, että kristittyjen murheen keskellä heidän vastustajansa eli maailma iloitsee. Se voi ilkkua, että kirkko on taas taas tehnyt sitä ja sitä päin mäntyä, on tehoton, ahdasmielinen, taikauskoinen, jäykkä, siitä erotaan, Jumalaa ei ole ja kristityt vaan vainoavat tiedettä ja totuutta ja tekevät ristiretkiä, mumisevat mustissa kaavuissaan joitain tuhansia vuosia vanhoja paimentolaisten taruja ja hoitavat inkvisiotiotaan kaikkea edistystä vastaan.

Mutta lohdutuksena on tämä: ”tuskanne muuttuu iloksi”. Kristittyjen maailmassa kokema murhe on kuin synnytystuska. Se ei ole itsetarkoitus, sillä sen kautta syntyy uusi elämä. Se uusi elämä on suloinen ja ihana, että sen koittaessa kaikki entinen murhe unohtuu. Niin kuin Ilmestyskirjan lopussa sanotaan:

Ja minä kuulin valtaistuimen luota voimakkaan äänen, joka sanoi: "Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan, ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyyneleen. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut." (Joh. ilm. 21:3-4)

Jeesuksen jäähyväspuheen em. kohta ei kuitenkaan viittaa ainakaan yksinomaan maailmanloppuun ja siihen, kuinka Jumala luo uuden, paremman maailman. Jeesus puhui myös siitä ilosta, joka apostoleihin syntyisi siitä, kun he kohtaisivat hänet hänen ylösnousemisensa jälkeen. Pyhä Henki saisi heidän sydämissään aikaan kestävän ilon, jota kukaan ei voisi ottaa pois. Hän toisi myös sisäisen ymmärryksen, niin ettei tarvitse kysellä Jeesukselta mitään, vaan voi luottavaisena ottaa vastaan sen, mitä vastaan tulee.

Itse en ole näin voimakasta iloa kokenut, tai ainakaan en sellaisia vastuksia, joita vastaan sitä tarvittaisiin. Mutta jokin tällainen voittamaton ilo selittää sen, miksi varhaiset kristityt marttyyrit kestivät jopa kaikkein pahimmat kidutukset. Ja niin se taitaa olla nykyisinkin, jos miettii vaikkapa Daeshin väkivallan kohteeksi joutuneita kristittyjä, jotka eivät kuoleman uhan edessäkään ole suostuneet luopumaan uskostaan, vaan ovat mieluummin polvistuneet hiekkarannalle mestattaviksi.

Pyytäkää niin saatte

"Totisesti, totisesti: mitä ikinä te pyydätte Isältä minun nimessäni, sen hän antaa teille. Tähän asti te ette ole pyytäneet mitään minun nimessäni. Pyytäkää, niin te saatte, ja teidän ilonne on täydellinen (Joh. 16:24).

Miten tämä voi pitää paikkansa? Saako jokainen kristitty mitä tahansa hän pyytää, kunhan pyytää Jeesuksen nimessä?

Kokemus kertoo, että tämä ei pidä paikkaansa. Aika monet meistä ovat rukoilleet jotain asiaa, eivätkä kuitenkaan ole saaneet, vaikka ovat rukoilleet Jeesuksen nimessä.

Eräs selitys on ehkä siinä, että Jeesus puhui nämä sanat apostoleilleen. Aiemmin hän sanoi:

"Jos te pysytte minussa ja minun sanani pysyvät teissä, voitte pyytää mitä ikinä haluatte, ja te saatte sen (Joh. 15:7).

Ratkaisu on ehkä se, että jos ihminen pysyy Jeesuksen yhteydessä hänen sanojensa kautta, niin silloin hän ei pyydä mitään hyväänsä. Hän pyytää Jumalan tahdon mukaisia asioita. Hänen tahtonsa muuttuu Jumalan tahdon mukaiseksi. Ilmeisesti Jeesus tarkoitti, että apostolien kohdalla näin kävisi. Siksi he voisivat pyytää Jeesuksen nimessä ja samalla olla varmoja siitä, että he saisivat pyytämänsä.

Vaikeista kielikuvista selvään puheeseen

"Olen puhunut tästä teille vertauksin. Tulee aika, jolloin en enää käytä vertauksia vaan kerron teille avoimesti kaiken Isästä. Sinä päivänä te esitätte pyyntönne minun nimessäni, enkä minä enää sano, että käänny Isän puoleen teitä auttaakseni. Rakastaahan Isä itse teitä, koska te olette rakastaneet minua ja uskoneet, että olen tullut Jumalan luota (Joh. 16:25-27).

Tuo Jeesuksen käyttämä sana, joka on käännetty ”vertauksin” on kreikaksi *paroimiais*. Se ei tarkkaan ottaen tarkoita vain vertauskuvaa vaan laajasti sellaista puhetapaa, joka ei ole kirjaimellinen ja selvä, vaan sisältää kätkeytyjä merkityksiä. Tällaista Jeesuksen puheissa evankeliumin aiemmissa luvuissa on ollut paljonkin.

Kun Jeesus puhui ajasta, jolloin hän kertoisi heille Isästä ”avoimesti”, hän tarkoitti ilmeisesti ylösnousemuksensa jälkeistä aikaa.

Silloin myös opetuslasten rukous toimisi paremmin. He voisivat rukoilla Isää Jeesuksen nimissä suoraan, ja Isä kuulisi.

Mihin tämä perustuu? Jälleen siihen, että Jeesus kuolisi ja nousisi kuolleista ja menisi Isän luo taivaaseen. Siinä toteutuisi ihmiskunnan sovitus Jumalan kanssa. Toteutuisi tämä: ”Rakastaahan Isä itse teitä, koska te olette rakastaneet minua ja uskoneet, että olen tullut Jumalan luota.”

Näin valtavia asioita Jeesukseen uskomisen tuo. Ihminen saa oikeuden olla Jumalan rakastama Jumalan lapsi, joka voi lähestyä rukouksessa häntä Jeesuksen nimessä eli häneen vedoten ja hänen perusteellaan. Se toimii, sillä Jeesus on välittäjä Jumalan ja ihmisen välillä. Niin kuin hän itse tehtävänsä summasi:

Isän luota minä olen lähtenyt ja tullut tähän maailmaan, ja nyt minä jätän maailman ja menen takaisin Isän luo." (Joh. 16:28)

Tässä toteutuu jo se, mistä Jeesus edellä puhui; että koittaisi aika, jolloin hän ei enää puhuisi opetuslapsilleen vaikeasti ymmärrettävin kielikuvin, vaan avoimesti ja selvästi. Ainakin niin opetuslapset ajattelivat:

Opetuslapset sanoivat: "Nyt sinä puhut selvin sanoin, et enää vertauksin. Me ymmärrämme nyt, että sinä tiedät kaiken eikä sinun tarvitse odottaa, että joku kysyy. Siksi me uskomme, että olet tullut Jumalan luota." (Joh. 16:29-30)

Vajaavaisesta uskosta ehjempään uskoon

Mutta ymmärsivätkö he sittenkään noin hyvin, kuka Jeesus oli? Eivät varmaankaan. Heidän uskonsa oli vielä hyvin vajaavaista. He kyllä uskoivat, että Jeesus oli tullut Jumalan luota. He kyllä uskoivat, että Jeesus oli Messias; jotain sellaista he olivat hänestä uskoneet jo Johanneksen evankeliumin alkupuolella, Kaanan häiden viini-ihmeen jälkeen:

Tämä oli Jeesuksen tunnusteoista ensimmäinen, ja hän teki sen Galilean Kaanassa. Hän ilmaisi sillä kirkkautensa, ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen (Joh. 2:11).

Mutta eivät he vielä käytännössä uskoneet, että Jeesus on omassa persoonassaan myös Herra Jumala itse. Sen he pystyivät sydämestään uskomaan vasta ylösnousemisen jälkeen, niin kuin kertomus epäilevästä Tuomaasta myöhemmin näyttää.

Jeesus itse toppuutteli heidän uskonvarmuuttaan tässä vaiheessa:

"Nyt te kyllä uskotte", sanoi Jeesus. "Tulee aika - ja se on jo nyt - jolloin te joudutte hajalle, kuka minnekin, ja jätätte minut yksin. Yksin en silti jää, sillä Isä on minun kanssani (Joh. 16:31-32)

Juuri se, että opetuslapset tulisivat tiukan paikan tullen pakenemaan ja hylkäämään Jeesuksen, osoitti, että heidän uskonsa ei vielä ollut kummoista eivätkä he oikeasti olleet tajunneet, mitä heille Jeesuksessa oli lahjoitettu.

Silti Jeesus sieti heitä. Silti hän lupasi heille Pyhän Henkensä, jonka kautta hän muovaisi heidän sisimpäänsä niin, että he uskoisivat häneen yhä syvemmin.

Tässä voi jälleen todeta, että "Näin on myös meidän hengellisessä elämässämme." Jeesus sietää ja rohkaisee ja hoitaa myös meitä, vaikka uskomme on heikkoa ja vajaavaista.

Tärkeää on kuitenkin se, että me emme jää itsetyytyväisinä siihen, että "no nyt minä uskon ja ymmärrän tarpeeksi." Meidän on jäätävä pyytämään, että voisimme uskoa ja ymmärtää paremmin; sillä tavalla, että kestämmme, kun kohtaamme koettelemuksia, ankariakin; ja lopulta sen ankarimman, kuolemamme hetken.

Uskossa ei kuitenkaan ole tärkeitä se, miten heikko tai vahva se on. Olennaista on se, että sillä on oikea kohde: Jeesus Kristus, Jumalan Poika, neitsyt Mariasta syntynyt, ristillä kuollut ja ylösnoussut Vapahtaja. Heikkokin usko omistaa hänessä kaiken, kunhan vaan roikkuu hänessä.

Jeesuksen jäähyväispuheen loppu

Olen puhunut teille tämän, jotta teillä olisi minussa rauha. Maailmassa te olette ahtaalla, mutta pysykää rohkeina: minä olen voittanut maailman." (Joh. 16:33).

Tähän Jeesuksen jäähyväispuhe hänen opetuslapsilleen päättyy. Se päättyy loistavan riemullisissa, vaikka samalla äärimmäisen realistisissa merkeissä.

Hän toteaa, että tässä maailmassa eläessään yksittäinen kristitty tai koko kirkko ei voi odottaa muuta kuin pääasiassa ahtaalla oloa eli monenmoisia vaikeuksia. Se on realismia. Ulkonaiset olosuhteet ovat kristityille pääasiassa hankalat, ja se aiheuttaa sisäistä ahtaalla olon tunnetta. Mutta niin pitää ollakin.

Kupletin juoni on siinä, että tästä huolimatta Jeesus on voittanut maailman. Se on totta, vaikka siitä ei ole juurikaan muuta ulkonaista todistetta kuin hänen ylösnousemisensa kuolleista.

Mutta me voimme ja meidän pitää lohduttautua Jeesuksen ylösnousemuksessaan saamalla voitolla.

Me emme voi lohduttautua esimerkiksi sillä, että kirkolla menee hyvin, että se saa uusia jäseniä, että messuissa käy paljon väkeä, että yhteiskunta ja hallitsijat arvostavat meitä. Sillä tasolla pätee tämä: ”Maailmassa teillä on ahdistus”. Sitä vastaan meidän on sisimmässämme – ja tietysti myös kirkon ulkonaisessa, esim. viestinnällisessä itseyttämyksessä – laitettava tämä Jeesuksen opetus: ”Minussa teillä on rauha.”

Sen voi, paradoksaalista kyllä, kokea, vaikka sisin toisaalta olisi ahtaalla kaiken maailmassa koetun hankaluuden ja vastoinkäymisen takia.

Mihin tämä paradoksaalisuus perustuu? Se perustuu siihen, että ”Pysykää rohkeina: minä olen voittanut maailman.”

Näin Jeesuksen jäähyväispuheen loppu palaa takaisin samaan teemaan, jonka kohtasimme jo evankeliumin alussa. Siellähän sanottiin näin:

” Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valo. Valo loistaa pimeydessä, pimeys ei ole saanut sitä valtaansa.” (Joh. 1:4-5)